Stockholm 2026-10-15
Klimat- och
näringslivsdepartementet
KN2026/01835

Remissyttrande över Europeiska kommissionens förslag till European Innovation Act

Sveriges Patentbyråers Förening (SEPAF)

Sveriges Patentbyråers Förening (SEPAF) är en branschförening för byråer i Sverige som arbetar med skydd av patent, varumärken, design och andra immateriella rättigheter och tillgångar. Syftet med föreningen är att upprätthålla god etik och en hög yrkesskicklighet i branschen.

SEPAF:s intresse av frågan

Immateriella rättigheter, och inte minst det värde som dessa innehar, har stor betydelse för näringslivet och inte minst för klienter som använder sig av SEPAF:s anslutna byråer för att skydda och utveckla dessa rättigheter. SEPAF har därmed ett intresse av att lagstiftningen som reglerar dessa typer av rättigheter är effektiv, ändamålsenlig och erbjuder våra klienter möjlighet till ett fullgott skydd för deras rättigheter, i den mån det är motiverat från ett samhälls- och näringslivs-perspektiv.

Från SEPAF (Sveriges patentbyråers förening)

- Detta remissvar gäller endast förslagets andra punkt, det vill säga förslagen om en unionsgemensam IP-marknadsplats och ett certifieringssystem för IP-värderare.

Sammanfattande ståndpunkt

Vi delar kommissionens bedömning att europeiska innovationsföretag ofta möter hinder vid kommersialisering av forskningsresultat och anskaffning av kapital för fortsatt utveckling.

Vi är däremot inte övertygade om att en unionsgemensam IP-marknadsplats eller ett certifieringssystem för IP-värderare är ändamålsenliga åtgärder. Enligt vår bedömning riskerar förslagen att medföra ökade kostnader och administrativ belastning utan att lösa de bakomliggande problemen.

Det finns redan en relativt väl utvecklad kapitalmarknad och marknad för företagsförvärv (”mergers & aquisitions), finansiering, företagsöverlåtelser, tekniköverföring och licensiering och fokus bör vara att stötta redan befintliga aktörer på marknaden, i den mån det behövs.

Patent

En utgångspunkt i förslaget verkar vara att patent kan köpas och säljas separat från den affär som patentet är avsett att skydda.

Vår erfarenhet är, tvärtom, att de flesta investerings- och finansieringsbeslut som innefattar patent **inte** avser patent isolerade från sitt kommersiella sammanhang.

Investeringar görs normalt i företag, verksamheter eller utvecklingsprojekt. Patent och andra immateriella rättigheter kan vara en mycket viktig del av dessa tillgångar, men deras värde är starkt beroende av en rad andra faktorer.

Skälet är att ett isolerat patent, utan den affärsmässiga kontexten, normalt endast ger en rätt att hindra andra från att yrkesmässigt utnyttja den patentskyddade uppfinningen. Patentet skapar inte i sig en marknadsfärdig produkt eller några intäkter. För kommersialisering krävs, utöver patentet, bland annat produktutveckling, finansiering, samt en organisation med förmåga att nå marknaden. Det är en lång väg från att äga ett patent till att driva en vinstgivande verksamhet.

Ett patent skapar en ”barrier to entry” för konkurrenter och skyddar på så sätt patenthavarens omsättning. Värdet av ett patent påverkas exempelvis av:

- den produkt eller tjänst som skyddas,
- marknadens storlek och utveckling,
- konkurrenssituationen,
- företagets ledning,
- rättighetens återstående giltighetstid,
- möjligheter för konkurrenter att ”designa runt patentet”,
- patentets juridiska styrka och giltighet,
- möjligheten att upptäcka och beivra intrång.

Samma patent kan därför ha mycket olika värde beroende på vem som äger det och i vilket kommersiellt sammanhang det används.

Ett uttalat syfte med kommissionens förslag är att underlätta användandet av patent som säkerhet för lån. Det finns redan idag regler för hur patent kan användas som säkerhet för lån, och det sker bland annat genom avtal mellan parterna och att pantsättningen registernas i nationella patentregister.

Det är emellertid ovanligt att patent används som fristående säkerhet för lån, framför allt om man jämför med hur välutvecklad marknaden är för att använda fastigheter som säkerhet för lån. För en långivare är ett patent normalt svårare att realisera och värdera än tillgångar för vilka det finns en bredare och mer transparent andrahandsmarknad (såsom fastigheter). Patentets

värde är dessutom ofta beroende av kompletterande teknik, know-how, personal och kommersiella resurser som inte följer med vid en isolerad realisation.

Vi bedömer därför att den begränsade användningen av patent som säkerhet **inte** primärt beror på brister i värderingsmetoderna. Det avgörande problemet är i stället att patentets realisationsvärde ofta är lågt om långivaren övertar rättigheten separat från den verksamhet, produkt och kompetens som krävs för att kommersialisera den skyddade tekniken.

Varumärken, design och upphovsrätt

Ett motsvarande resonemang gäller även för andra immateriella rättigheter, såsom för varumärken, mönsterskydd (design) och upphovsrätt. Samtliga immateriella rättigheter ger innehavare en negativ rätt, dvs en möjlighet att hindra andra aktörer från att utveckla, marknadsföra eller kommersialisera produkter som ligger inom de olika respektive skyddsomfången. Det är visserligen möjligt att särskilja dessa rättigheter och det förekommer att immaterialrätter säljs fristående från företag. Vanligare är det dock att dessa rättigheter (i likhet med tekniska uppfinningar och bakomliggande patent) säljs som en del av en verksamhet eller ett specifikt bolag.

När det gäller varumärkesvärdering finns det redan i dagsläget en etablerad internationell standard, ISO 10668:2010 (Monetary brand valuation), som reglerar de juridiska, finansiella och beteendemässiga kraven för hur en ekonomisk värdering av varumärken ska utföras. Behovet av nya unionsgemensamma ramverk eller särlösningar för värdering av varumärken är därmed begränsat.

Även design och upphovsrättsligt skyddade verk (såsom mjukvara, databaser, text, bild, video m.m.) utgör ofta kärntillgångar i moderna innovationsföretag. På samma sätt som för patent och varumärken är dock värdet på design och upphovsrätt oftast helt beroende av kommersialiseringsförmåga, fortsatt förvaltning och koppling till övrig verksamhet. För vissa upphovsrättsligt skyddade alster såsom film, musik och litterära verk finns redan väl utvecklade system för prissättning och kommersialisering av rättigheter.

Know-how och företagshemligheter

Vid fristående företagsförvärv eller förvärv av tillgångar (asset deals) utvärderas och värderas ofta oregistrerade immaterialrätter i form av know-how och företagshemligheter. Denna typ av information måste dock hållas till en begränsad krets och skyddas ofta genom sekretessavtal (NDA) samt interna säkerhetsrutiner.

Att utvärdera och omsätta sådana tillgångar kräver en hög grad av sekretess och förtroende mellan parterna. Det är svårt att se hur know-how och företagshemligheter framgångsrikt skulle kunna värderas eller omsättas genom det mer öppna och standardiserade system eller den digitala marknadsplats som kommissionen föreslår, utan att äventyra skyddet för den företagshemliga informationen.

En unionsgemensam IP-marknadsplats

Förslaget innebär att det ska skapas en unionsgemensam digital marknadsplats för kommersialisering av immateriella rättigheter.

I praktiken är det relativt ovanligt att enbart ett patent eller andra immateriella rättigheter säljs utan samband med ett företag, eller en produktportfölj. Den vanligaste situationen är i stället att dessa rättigheter överlåts som en del av en överlåtelse av ett företag eller en produktportfölj.

Det finns dock vissa undantag. Ett undantag är konkursbos försäljning av patent eller andra immateriella rättigheter, då en isolerad överlåtelse av dessa typer av rättigheter, utan övrig verksamhet, ibland förekommer. När det gäller patent köps då typiskt sett dessa av en konkurrent till företaget som gick i konkurs, och beror ofta på att konkurrenten anser att patentet begränsar deras teknikanvändning. Att köpa patentet är då ett sätt att få så kallad ”freedom to operate” i förhållande till patentet.

Ett annat undantag är att ett så kallat ”patenttroll” köper ett patent som man vet att någon gör intrång i, med avsikt att kräva skadestånd från intrångsgöraren.

När det gäller andra immateriella rättigheter så kan det handla dels om konkurrerande verksamheter som ser ett behov av diversifiering av deras immaterialrättsliga portfölj, eller rena spekulanter som vill utnyttja det upparbetade värdet av exempelvis ett varumärke, utan att för den skull förvärva det bakomliggande företaget. På så sätt kan varumärken leva vidare i ny regi även om bolaget upphör att existera.

Vårt uppfattning är dock att denna typ av transaktioner i stor utsträckning redan hanteras av marknadens befintliga aktörer och att det är tveksamt om verksamheten behöver ytterligare stöd eller alternativ.

Det finns redan idag ett stort antal privata aktörer som arbetar med:

- företagsförvärv och företagsförsäljningar,
- tekniköverföring,
- licensiering,
- corporate finance,
- venture capital,
- partneringverksamhet (inom exempelvis life science)

Fokus bör i vår mening i stället vara att stötta dessa aktörer så att de bättre kan bistå innovationsföretag, patenthavare, uppfinnare och andra aktörer vid överlåtelse (och licensiering) som innefattar patent.

Certifiering av IP-värderare

Förslaget innebär även att EUIPO ska utveckla ett certifieringssystem för IP-värderare.

Såsom vi beskriver ovan så är det oklart hur ett patent eller andra immateriella rättigheter ska kunna värderas separat från värderingen av företaget eller den produktportfölj som det skyddar.

Som framgår ovan måste ett dessa rättigheter värderas tillsammans med den affär som det är avsett att skydda, och kommer att behöva ta hänsyn till ett stort antal antaganden om marknad, konkurrens, teknikutveckling, finansiering och genomförandeförmåga.

Det finns en risk att standardiserade värderingsmodeller för immateriella rättigheter skapar en illusion av objektivitet och exakthet.

Det finns redan ett mycket stort antal privata aktörer som är experter på att värdera företag, inklusive företagens tillgångar i form av IP. Dessa privata aktörer är aktiva inom branscher såsom riskkapital, corporate finance, managementkonsulter och banker.

Vi tror inte att ett system med certifiering av IP-värderare kommer att underlätta användningen av patent och andra immateriella rättigheter som säkerhet för lån av de skäl som anges ovan.

Mot denna bakgrund framstår det inte som visat att ett särskilt certifieringssystem för IP-värderare behövs.

Avslutning

Sammanfattningsvis anser vi att förslaget adresserar ett viktigt problemområde men att det finns en betydande risk att de föreslagna åtgärderna leder till ökad byråkrati och kostnader utan att de bakomliggande hindren för finansiering och kommersialisering undanröjs. SEPAF är därför av uppfattningen att en djupare och mer nyanserad utredning av frågan är berättigad, och att de resurser som avses allokeras kan utnyttjas bättre genom att stödja och utveckla befintliga aktörer.

Detta svar har upprättats av Sveriges Patentbyråers förening SEPAF och beslutats av föreningens styrelse.